

Bez kroplówki europejskiej. Polska inteligentnych regionów czy sielska miejsko-wiejska?

**Prof. Tomasz Parteka
(Politechnika Gdańska)**

VI Konferencja Krakowska
Polska w Europie wielu prędkości
Kraków, 17-18 czerwca 2013

Chaos zdeterminowany deszczem „meteorów”

globalizacja
Kryzys gospodarczy
Zmiany klimatu
smart growth
gaz łupkowy
kurczenie się miast
urban sprawl
Chiny atakują
metropolizacja
wojna hakerów
terroryzm
starzenie się społeczeństw
sustainable development

Era płynnej nowoczesności

Znak rozpoznawczy naszych czasów (wg Z.Baumana):

*„Kultura płynnej nowoczesności nie nawołuje do uczenia się, lecz do **zapominania**, nie do gromadzenia zdobyczy, lecz ich **pozbywania się i wymiany** na inne – bez żalu czy wyrzutów sumienia.*

*Jest ona kulturą odrywania się i **zrywania więzów**, **nieciągłości** i puszczania w niepamięć.”*

Z.Bauman (2010). *Między chwilą a pięknem. O sztuce w rozpędzonym świecie*, s.15

Polskie regiony w płynnej nowoczesności po 2020 r. (1)

Czego nie wiemy?

- Czy UE przetrwa, jeśli tak- to jaka?
- Ile będzie prędkości?
- Czy kryzys będzie trwał nadal?
- Czy polska scena polityczna będzie stabilna?

Polskie regiony w płynnej nowoczesności po 2020 r. (2)

Co wiemy?

- Kryzys demograficzny
- Miasta „kurczą się”
- Proces „rozlewania” urbanizacji
- Postęp technologiczny → pozbywanie się i wymiana
- Konsumpcja trwałą cechą stylu życia
- Polityka regionalna – na pewno inna

Zmiana struktury wsparcia po 2020 (1)

- Drastyczne zmniejszenie środków na rozwój regionalny (ERDF)
- Relatywne zwiększenie środków funduszu społecznego
- Co z wsparciem rolnictwa (dopłaty) i obszarów wiejskich?
- Polska kończy proces modernizacji cywilizacyjnej poziomu podstawowego (autostrady, szybkie koleje, lotniska, porty morskie)

Zmiana struktury wsparcia po 2020 (2)

...ale:

- Zagrożenie deficytem energii elektrycznej
- Opóźniony proces inwestycyjny wielkich źródeł energii
- Nadzieja w OZE i gazie łupkowym
- Prawdopodobieństwo black-out (niewydolna sieć energetyczna)
- Zawał komunikacyjny wielkich miast (motoryzacja vs transport zbiorowy)

Zmiany po 2020r. (1)

- Wielkość środków unijnych na rozwój regionalny zmaleje
- Co najmniej 6 regionów (mazowieckie, wielkopolskie, śląskie, dolnośląskie, pomorskie, małopolskie) przekroczy 75% średniej unijnej PKB per capita
- 5 regionów polski wschodniej - w grupie regionów słabych wymagających zasilania
- Pozostałe 5 regionów może liczyć na wsparcie

Zmiany po 2020r. ()

- Środki krajowe powinny zastąpić europejskie
- Środki własne regionów (więcej z CIT? więcej z PIT?)
- Partnerstwo Publiczno-Prywatne
- Europejskie Fundusze Zwrotne (kontynuacja modelu Jessica)

→ inny krajobraz regionalny – scenariusze „wszystko co nie jest niemożliwe, jest możliwe”

Scenariusz „skalpel w ręku szaleńca”(1)

W.Szymborska, kartka do Teresy Walas
Na odwrocie tytuł: „Okropna przygoda chirurga”

Źródło: A.Bikont, J.Szczęśna (1997) Pamiątkowe rupiecie,
przyjaciele i sny Wisławy Szymborskiej, s.167

Przesłanki:

- Polska potrzebuje głębokiej, sprawiedliwej reformy
- Trzeba kontrolować i oszczędzać środki
- Zabrać bogatym – rozdać biednym
- Władza jest jedna i ma być silna aparatem państwa

Scenariusz „skalpel w ręku szaleńca”(2)

Regiony rządowo-samorządowe:

- Zarządza wojewoda z nominacji premiera
- Marszałek przewodniczącym rady regionalnej
- Sejmik przyjmuje budżet, wyznacza okręgi łowieckie
- Likwidacja powiatów (rozdzielenie kompetencji na urząd wojewody i gminy)
- Środki krajowe na rozwój regionalny – algorytm Kopyry
- Konsolidacja zarządzania sektorowego (zarząd dróg krajowych i wojewódzkich, centralny zarząd melioracji...)

Scenariusz „rewolta inteligentnych metropolii”(1)

Przesłanki:

- Większość PKB powstaje w wielkich miastach (lokomotywy – napęd „nitro”)
- „Nitro” klasa metropolitarna (kompetentna, kreatywna, tolerancyjna, nowoczesna)
- Struktura: wolne zawody, naukowcy, wynalazcy, menedżerowie, artyści, twórcy mediów i reklamy

Scenariusz „rewolta inteligentnych metropolii”(2)

„Wyścig gospodarczy wygrają w XXI wieku te regiony, metropolie i miasta, które skuteczniej przyciągną talenty klasy kreatywnej w ich kapitałem ludzkim i społecznym”

[R.Florida]

wywiad J.Żakowskiego, Niezbędnik inteligenta 1/2012

Scenariusz „rewolta inteligentnych metropolii”(3)

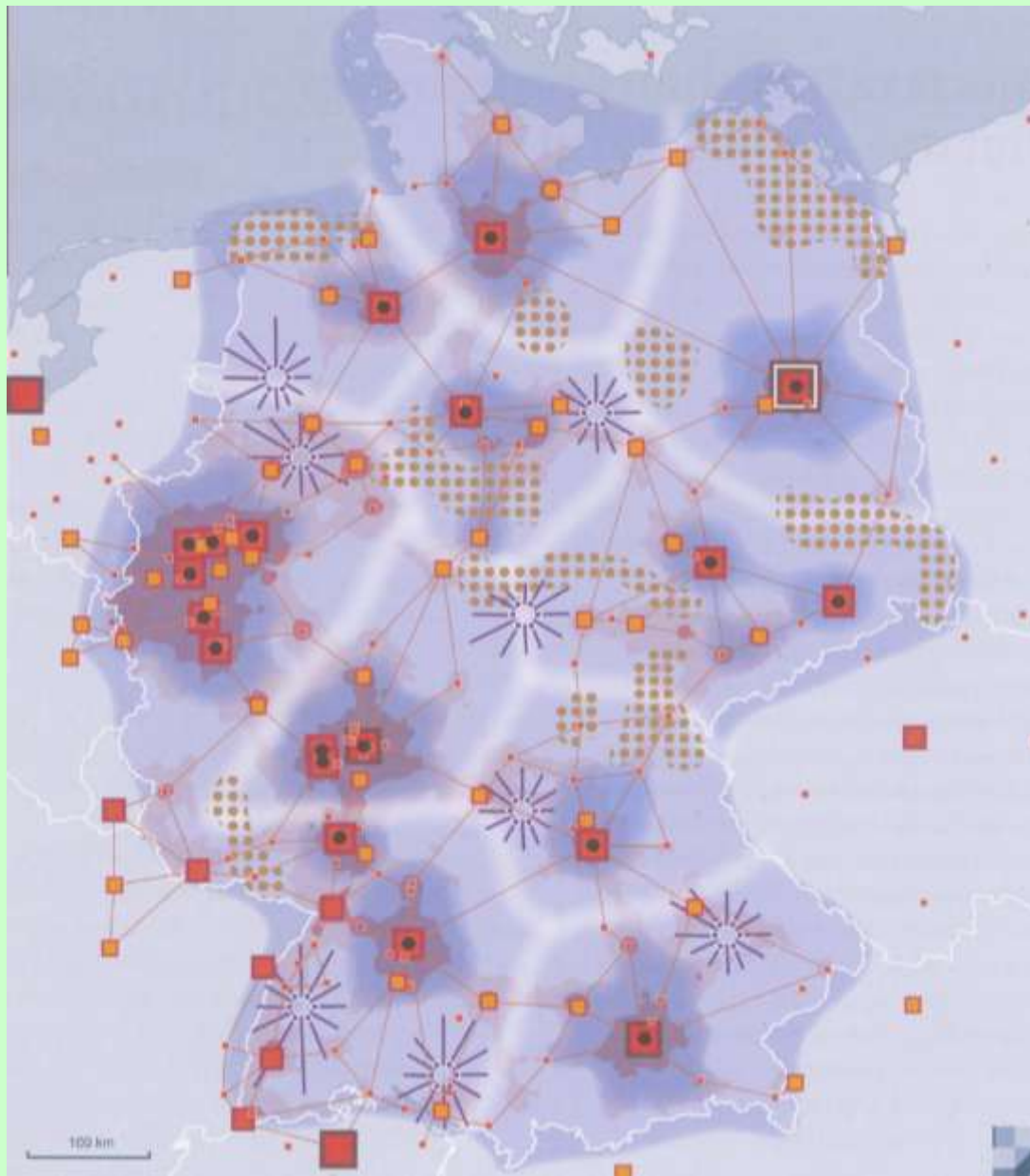
- 6 regionów metropolitarnych opartych o miasta rdzeniowe (Warszawa, Poznań, Wrocław, Katowice, Kraków, Trójmiasto)
- Delimitacja jest sprawą wtórną
- Partnerstwo miejsko-wiejskie: formuła efektywnościowa
- Zarządzanie projektami wspólnymi, a nie wydzieloną strukturą (marszałek metropolitalny vs marszałek „polny”, nadprezydent vs burmistrz, rada metropolitalna vs sejmik, komisarz rządu vs prezydenci miast)

Scenariusz „rewolta inteligentnych metropolii”(4)

- Inteligentny region metropolitalny:
  - szybko reagujący na zmianę,
  - wydajny i zrównoważony w dziedzinie energetyki, transportu, informacji, technologii, redukcji zanieczyszczeń)
- Model zarządzania „smart governance” – warunkiem sukcesu

Metropolitan Region

-   Cores of the Capital Region and of existing European Metropolitan Regions
-   Other cities with Metropolitan Functions
- Metropolitan Region
- Areas of influence including rural areas
- Transition region between Metropolitan Regions

The map illustrates the concept. However, the signatures do not stand for determined planning.

Growth regions outside Metropolitan Regions

Stabilisation areas

Spatial structure

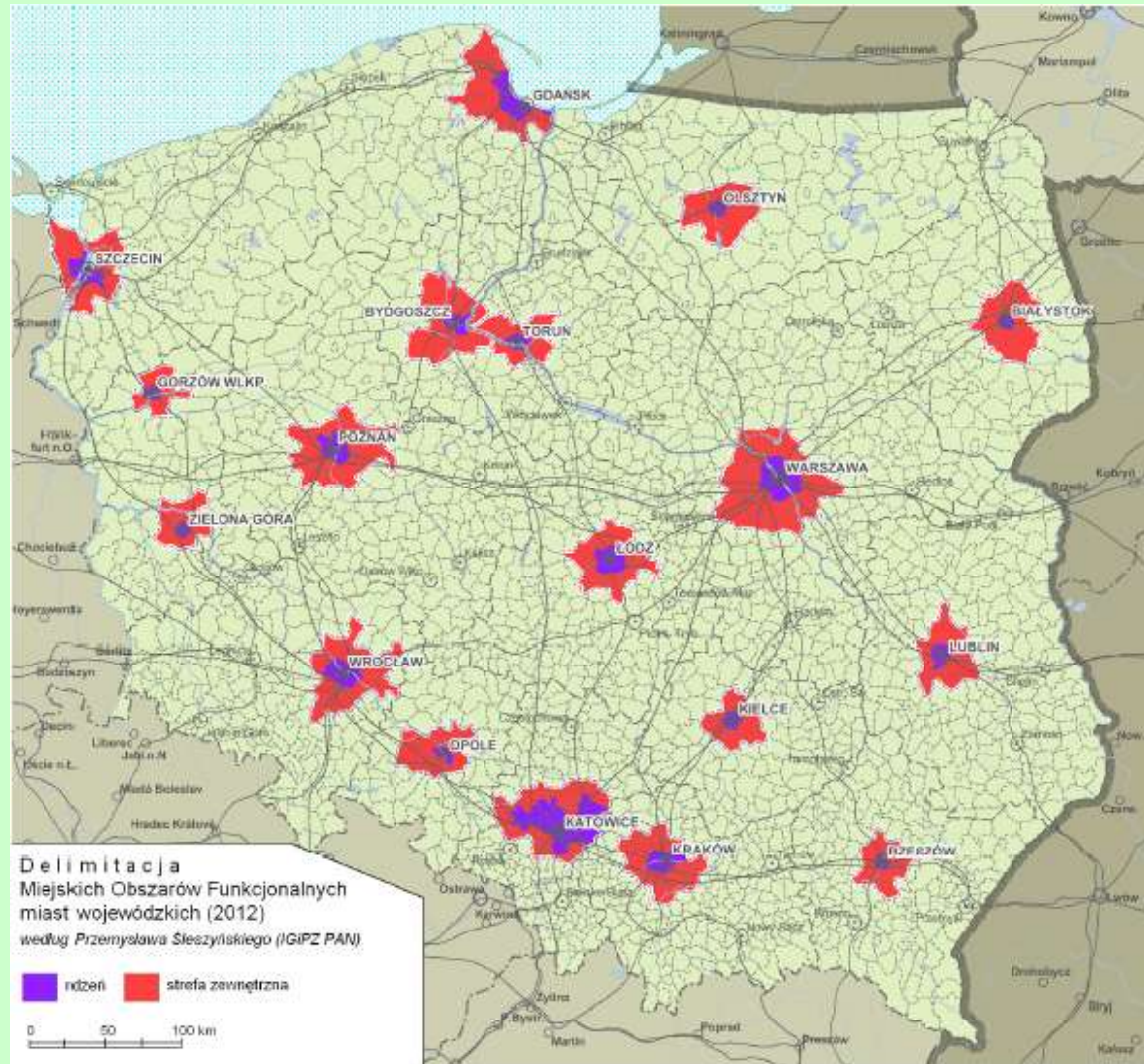
- Central area of high density
- Dense intermediate area

Zagrożenia

„We wszystkich krajach peryferyjnych są siły, które chcą przyłączyć się do metropolii cywilizacyjnych, a z drugiej strony ci, którzy się temu sprzeciwiają w imię ochrony tożsamości, odrębności kulturowej i godności”

[Aleksander Smolar, Prezes Fundacji im.Stefana Batorego, Gazeta Wyborcza 27-28.04.2013]

Pole zarządzania inteligentnymi projektami

- *Smart economy* / inteligentna gospodarka (konkurencyjność)
- *Smart mobility* / inteligentny transport (transport i ICT)
- *Smart environment* / inteligentne środowisko (zasoby naturalne, gospodarka odpadami);
- *Smart people* / inteligentni ludzie (kapitał społeczny i ludzki, wiedza);
- *Smart living* / inteligentne mieszkanie (poziom życia, energia);
- *Smart governance* / inteligentne zarządzanie (uczestnictwo)

Koniec i początek

”

(...)

*Ci, co wiedzieli
o co tutaj szło,
muszą ustąpić miejsca tym,
co wiedzą mało.
I mniej niż mało.
I wreszcie tyle co nic
(...)”*

[Wisława Szymborska, „Koniec i początek” Poznań 1993]

W.Szyborska, kartka do Ireny Szymańskiej i Ryszarda Matuszewskiego
Źródło: A.Bikont, J.Szczęśna (1997) Pamiątkowe rupiecie, przyjaciele i sny
Wisławy Szyborskiej, s.207